

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO
Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“

PROGRAM RADA
KANTONALNE JAVNE USTANOVE „PORODIČNO SAVJETOVALIŠTE“
ZA 2017. GODINU

Sarajevo, oktobar 2016. godine

I UVODNI DIO

Program rada Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“ za 2017. godinu koncipiran je prema propisanoj metodologiji za izradu programa rada, a obuhvata poslove i zadatke koji proističu iz Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 38/14 – prečišćeni tekst i broj 38/16), Odluke o osnivanju Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“ („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 27/06, 31/07, 21/12 i 5/13), Pravila KJU „Porodično savjetovalište“, Zakona o ustanovama („Službeni list RBiH“, broj 6/92, 8/93 i 13/94), te potreba njenog funkcioniranja i kontinuiranog razvoja.

Vrsta djelatnosti kojom se bavi opredijelili su ovu Ustanovu da svoju organizacionu strukturu postavi djelovanjem kroz sljedeća tri odjeljenja:

1. Odjeljenje za savjetodavno-terapeutski rad
2. Odjeljenje za razvojno-istraživačke poslove i socijalne inovacije
3. Odjeljenje za pravne, promotivno-propagandne, finansijske i opće poslove.

Osnovna djelatnost definirana je Odlukom o osnivanju Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“ („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 27/06, 31/07, 21/12 i 5/13). Po ovoj Odluci djelatnost Ustanove je:

- porodično savjetovanje i tretman;
- grupno savjetovanje i tretman;
- individualno savjetovanje i tretman;
- naučno-istraživačko proučavanje pojava i problema iz oblasti socijalne zaštite;
- publikovanje rezultata tih istraživanja, kao i drugih popularnih publikacija (priručnika, brošura, informativno-propagandnih materijala).

Naziv, osnivač, sjedište, identifikacioni broj Ustanove

Naziv: Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“

Osnivač: Kanton Sarajevo

Sjedište: Avdage Šahinagića broj 14/2, Sarajevo

Identifikacioni broj: 4200180620005

Ciljevi, zadaci i programska orijentacija za naredni period

U fokusu svoga djelovanja KJU „Porodično savjetovalište“ će i u 2017. godini imati brigu o porodici, a kroz pružanje svojih psihosocijalnih usluga u okviru primarne i sekundarne prevencije.

U **primarnoj prevenciji** aktivnosti su postavljene u formi projekata, uglavnom su kontinuirane, a za 2017. godinu planirana je realizacija ukupno 13 projekata.

Projekti su postavljeni na način da obuhvataju populacijske skupine različitih životnih dobi, a realizirat će se kroz razna stručna predavanja, održavanjem radionica i na drugi sličan interaktivan način.

Također, važan dio aktivnosti će biti i istraživanja odnosno ispitivanja raznih psiho-socijalnih pojava koja će se realizirati po potrebi, a njihovi rezultati bi mogli poslužiti kao osnova za postavljanje novih projekata sa novim usmjerenjima i krajnjim ciljem pružanja podrške i zaštite porodici.

Sekundarna prevencija/**savjetodavno-terapeutski rad** podrazumijeva pružanje odgovarajućih usluga korisnicima, zainteresiranim građanima, koji se jave i zatraže pomoć iz ovog segmenta. Usluge će se pružati u sigurnom i povjerljivom ambijentu u skladu sa profesionalnim standardima psihoterapije i uz poštivanje etičkih principa u ovom radu (posebno principa **povjerljivosti** podataka koji se odnose na korisnika i sadržaj tretmana, te principa **dobrovoljnosti** dolaska i uključivanja u tretman).

S obzirom na značaj zakonskog uređenja psihoterapijske djelatnosti, u 2017. godini će se intenzivirati i aktivnosti na javnom zagovaranju za donošenje Zakona o psihoterapiji.

Pored navedenih poslova, nastojanja Ustanove će i dalje biti intenzivna na planu promotivno-propagandnih djelatnosti, i to kroz izradu i distribuciju raznih informativnih materijala, objavu važnih sadržaja na web stranici a posebno putem neposrednog učešća stručnjaka Ustanove u popularnim TV i radio emisijama gdje će gostovati u vezi sa aktuelnim stručnim temama.

II NORMATIVNI DIO

Naziv materijala: Unutrašnji opšti akti

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: tokom 2017. godine

Organ koji razmatra materijal: Upravni odbor i resorno ministarstvo

Kratak sadržaj materijala: Usaglašavanje internih opštih akata Ustanove sa važećim zakonskim i podzakonskim propisima odnosno donošenje novih akata shodno ukazanim potrebama.

III TEMATSKI DIO

3.1. IZVJEŠTAJI, PROGRAMI, PLANOVI

3.1.1.

Naziv materijala: Izvještaj o poslovanju (Izvještaj o radu sa izvještajem o finansijskom poslovanju) KJU „Porodično savjetovalište“ za 2016. godinu

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: april 2017. godine - Vlada Kantona Sarajevo
maj 2017. godine - Skupština Kantona Sarajevo

Organ koji razmatra materijal: Vlada Kantona Sarajevo i Skupština Kantona Sarajevo

Kratak sadržaj materijala: Izvještaj o poslovanju KJU „Porodično savjetovalište“, Izvještaj o radu direktora, Izvještaj o radu Upravnog odbora i Izvještaj o radu Nadzornog odbora, te Izvještaj o finansijskom poslovanju.

3.1.2.

Naziv materijala: Izvještaj o radu KJU „Porodično savjetovalište“ za period oktobar -decembar 2016. godine

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: januar - februar 2017. godine

Organ koji razmatra i usvaja materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Prikaz realiziranih i započetih aktivnosti Ustanove za izvještajni period oktobar – decembar 2016. godine.

3.1.3.

Naziv materijala: Izvještaj o izvršenju Budžeta KJU „Porodično savjetovalište“ za period januar-decembar 2016. godine

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: februar-mart 2017. godine

Organ koji razmatra materijal: Upravni odbor/Nadzorni odbor

Kratak sadržaj materijala: Izvršenje Budžeta Ustanove za period januar - decembar 2016. godine.

3.1.4.

Naziv materijala: Finansijski plan KJU „Porodično savjetovalište“ za 2017. godinu

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: mart 2017. godine

Organ koji razmatra i donosi materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Prikaz iznosa neophodnih/odobrenih finansijskih sredstava za obavljanje djelatnosti Ustanove tokom 2017. godine.

3.1.5.

Naziv materijala: Nacrt Programa rada KJU „Porodično savjetovalište“ za 2018. godinu

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: septembar 2017.godine

Organ koji razmatra i utvrđuje materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Planiranje i programski zadaci Ustanove u 2018. godini.

3.1.6.

Naziv materijala: Program rada KJU „Porodično savjetovalište“ za 2018. godinu

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: novembar – Vlada Kantona Sarajevo
decembar – Skupština Kantona Sarajevo

Organ koji razmatra i utvrđuje materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Programski zadaci i aktivnosti Ustanove planirani za 2018. godinu.

3.1.7.

Naziv materijala: Izvještaj o radu KJU „Porodično savjetovalište“ za period januar-mart 2017.g.

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: april-maj 2017. godine

Organ koji razmatra i usvaja materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Prikaz realiziranih i započelih aktivnosti Ustanove za izvještajni period januar-mart 2017. godine.

3.1.8.

Naziv materijala: Izvještaj o radu KJU „Porodično savjetovalište“ za period april-juni 2017.g.

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: juli-august 2017. godine

Organ koji razmatra i usvaja materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Prikaz realiziranih i započelih aktivnosti Ustanove za izvještajni period april-juni 2017. godine.

3.1.9.

Naziv materijala: Izvještaj o radu KJU „Porodično savjetovalište“ za period juli-septembar 2017.g

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: oktobar – novembar 2017. godine

Organ koji razmatra i usvaja materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Prikaz realiziranih i započetih aktivnosti Ustanove za izvještajni period juli-septembar 2017. godine.

3.1.10.

Naziv materijala: Izvještaj o izvršenju Budžeta KJU „Porodično savjetovalište“ za period januar-mart 2017. godine.

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: april-juni 2017. godine

Organ koji razmatra materijal: Upravni odbor/Nadzorni odbor

Kratak sadržaj materijala: Izvršenje Budžeta Ustanove za period januar-mart 2017. godine

3.1.11.

Naziv materijala: Izvještaj o izvršenju Budžeta KJU „Porodično savjetovalište“ za period januar-juni 2017. godine

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: juli-august 2017. godine

Organ koji razmatra materijal: Upravni odbor/Nadzorni odbor

Kratak sadržaj materijala: Izvršenje Budžeta Ustanove za period januar - juni 2017. godine.

3.1.12.

Naziv materijala: Izvještaj o izvršenju Budžeta KJU „Porodično savjetovalište“ za period januar - septembar 2017. godine

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: oktobar-novembar 2017. godine

Organ koji razmatra materijal: Upravni odbor/Nadzorni odbor

Kratak sadržaj materijala: Izvršenje Budžeta Ustanove za period januar- septembar 2017. g.

3.1.13.

Naziv materijala: Plan nabavki KJU „Porodično savjetovalište“ za 2017. godinu

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: mart 2017.godine

Organ koji razmatra materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Planiranje neophodnih nabavki (usluga i roba) za 2017. godinu.

3.1.14.

Naziv materijala: Nacrt Plana nabavki KJU „Porodično savjetovalište“ za 2018. godinu

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: decembar 2017.godine

Organ koji razmatra materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Planiranje neophodnih nabavki (usluga i roba) za 2018. godinu.

3.2. AKTIVNOSTI PRIMARNE/ UNIVERZALNE I SELEKTIVNE PREVENCIJE

Na temelju dosadašnjih iskustava i usmjerenosti ka savremenim modelima prevencije u oblasti psihosocijalnog rada, Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ i u 2017. godini će kontinuirano obavljati aktivnosti primarne odnosno univerzalne¹ i selektivne² prevencije kako bi se što kvalitetnije odgovorilo na aktuelne psiho-socijalne probleme građana i stvarne potrebe u društvu.

Projekti koji su obuhvaćeni ovogodišnjim programom predstavljaju spoj iskustva u petnaestogodišnjem radu Savjetovališta, novih metoda u prevenciji te iskazanih potreba koje stalno dolaze od ciljnih grupa. Većina projekata predstavlja kontinuitet preventivnog djelovanja u osnovnim i srednjim školama Kantona Sarajevo uz nezaobilazne inovacije i unapređenja u cilju povećanja efekata i rezultata kod krajnjih korisnika. Posebna novina predstavlja početak preventivnog djelovanja na temi ovisnosti o kockanju kod mladih kao i veći naglasak na korištenju interneta, društvenih mreža i drugih modernih

¹ Univerzalna prevencija je usmjerena na cijelu populaciju. Cilj je osigurati svim pojedincima dobivanje informacija i sticanje vještina potrebnih za prevenciju određenog problema.

² Selektivna prevencija je usmjerena na grupe koje su pod povećanim rizikom u odnosu na opću populaciju.

tehnologija kao alata za rad sa ciljnim grupama. Projekti su osmišljeni tako da budu podrška svim članovima porodičnog sistema uz poseban naglasak na razvojne faze porodice.

U nastavku su pojedinačno predstavljani i opisani preventivni projekti planirani za realizaciju u 2017. godini.

3.2.1. Projekt: „Zajedno do uspjeha“

Generalni cilj: Prevencija mogućih rizičnih i nepoželjnih oblika ponašanja učenika osnovnih škola kroz saradnju nastavnika, roditelja i njihove djece na unapređenju znanja, vještina i kompetencija za izgradnju kvalitetnijeg odnosa.

Specifični ciljevi :

1. Ukazati na prednosti, mogućnosti i značaj zajedničkog rada/saradnje između tri ključna subjekta odgojno – obrazovnog procesa (učenika, roditelja i nastavnika);
2. Prepoznati i definirati teškoće i zone konflikata između učenika, roditelja i nastavnika;
3. Kreirati i ponuditi efikasniji model saradnje ova tri subjekta;
4. Povećati stepen zajedničkog rada/saradnje učenika, roditelja i nastavnika.

Ciljna grupa: Učenici osnovne škole u dobi od 13 do 15 godina, njihovi roditelji, nastavnici i pedagozi.

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: oktobar-decembar 2017. godine.

Kratak sadržaj: Projekt „Zajedno do uspjeha“ ima za cilj identificiranje te ublažavanje ili uklanjanje faktora koji značajno utječu na školski ne/uspjeh učenika, kao adekvatan vid prevencije rizika koje sa sobom nosi ovaj problem. Ovim projektom KJU “Porodično savjetovalište” provodi preventivne aktivnosti s ciljem poboljšavanja uspjeha učenika kroz izgradnju adekvatnije komunikacije, jačanje kapaciteta učenika, nastavnika i roditelja, te jačanje saradnje porodice i škole.

Obzirom na stalnu potrebu za ovakvim radom u praksi, projekt će se multiplicirati te obuhvatiti veći broj učesnika. U dosadašnju implementaciju projekta u osnovnim školama Kantona Sarajevo bili su uključeni i pedagozi škola, a u cilju praćenja implementacije radionica i postepenog preuzimanja modela unapređenja saradnje učenika, roditelja i nastavnika. U 2017. godini će pored realizacije projekta u odabranoj osnovnoj školi od strane voditelja projekta biti inicirana i realizacija novih ciklusa od strane educiranih pedagoga u njihovim školama. U toku implementacije projekta u svojim školama pedagozima se ostavlja mogućnost za daljnji kontakt sa voditeljem projekta koji će raditi finalnu evaluaciju realiziranih radionica.

3.2.2. Projekt „Civilna hrabrost“

Generalni cilj: Suzbijanje nasilja među djecom i mladima i jačanje građanske hrabrosti.

Specifični cilj: Prevencija vršnjačkog nasilja u školskom okruženju i razvijanje praktičnih modela protiv nasilja među vršnjacima.

Ciljna populacija: Djeca i mladi u dobi između 12 i 15 godina.

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: mart-decembar 2017. godine

Kratak sadržaj: Činjenica je da visok procent prisustva nasilnih oblika ponašanja u odnosima među ljudima, kao i medijima i zabavnim sadržajima dovodi do povećanja tolerancije prema nasilju i razvoja neadekvatnih modela i normi ponašanja kod djece i mladih. Nasilje, iako dosta rašireno, najčešće ostaje skriveno, proizvodeći negativne reperkusije po djecu i okolinu. Iz tog razloga KJU „Porodično savjetovalište“ već šestu godinu realizira projekt čiji je cilj prevencija vršnjačkog nasilja i jačanje građanske hrabrosti.

U 2017. godini planirana je realizacija unaprijeđenog projekta „Civilna hrabrost“. Promjena u odnosu na ranije cikluse ovog projekta odnosi se na uvođenje metode vršnjačke edukacije (edukacije multiplikatora koji će prenositi znanja i vještine svojim vršnjacima). Dobiveni alati, znanja i vještine omogućit će njihovo aktivno učestvovanje u uspostavljanju efikasnih modela i odgovora na problem vršnjačkog nasilja.

Planirano je da se na nivou jedne srednje škole oformi grupa od 15 do 20 potencijalnih vršnjačkih lidera 1. i 2. razreda koji će proći ciklus od 7 radionica i obraditi teme koje se tiču *jačanja zajedništva i povjerenja u grupi, vrsta nasilja, podizanja svijesti djece i mladih o različitim načinima suzbijanja nasilja, ispravnog reagovanja u slučaju verbalnog, psihičkog i fizičkog nasilja, uključujući i samu civilnu hrabrost*, te izradu *strategije protiv nasilja*. Nakon realizacije radionica učenici će uz podršku mentora dalje prenositi stečena znanja i vještine svojim vršnjacima prvenstveno u sklopu časova odjeljenske zajednice.

Na pomenutim časovima će se na inovativan i interaktivan način govoriti o pojavi ali i različitim načinima ispravnoga reagiranja u slučaju nasilja. Cilj navedenih radionica je ujedno i razvijanje strategija na nivou razreda i škole za suzbijanja nasilja kroz eventualno pokretanje interventnih aktivnosti kao što su: uspostava *grupe vršnjačkih pomagača* koji bi bili spona između potencijalne žrtve i nadležnih u školi, a koji bi uz podršku školskog osoblja realizirali razne aktivnosti na polju prevencije nasilja; *pružanje informacija u vidu smjernica* kome se obratiti u slučaju pojave i prepoznavanja nasilja; *uspostava tzv. sigurnog sandučeta - kutije* za anonimne prijave, putem koje bi učenici mogli anonimno (uz oznaku mjesta i razreda iz kojeg dolazi potencijalno prepoznato nasilje) prijaviti slučajeve mogućeg nasilja. Također, druga sredstva za anonimnu prijavu nasilja bila bi uspostava *sigurnog maila-prijavi nasilje* (po principu sigurnog telefona) na nivou škole i sl.

Evaluacija projekta će se sastojati od procjene polaznih i usvajanja finalnih znanja i vrijednosti kod učenika. Očekivani rezultati projekta i pokazatelji njegove uspješnosti su razvijeni mehanizmi borbe protiv nasilja na nivou škole.

3.2.3. Projekt: „Mladi za mlade“

Generalni cilj: Osposobljavanje adolescenata-lidera za pozitivno vršnjačko djelovanje u socijalnom okruženju, kao oblik preveniranja rizičnih pojava i nepoželjnih modela ponašanja adolescenata.

Specifični ciljevi projekta su:

1. Upoznavanje učesnika s nenasilnom komunikacijom te prednostima nenasilnog i saradničkog pristupa međuljudskim odnosima;
2. Sticanje vještina i usavršavanje tehnika asertivne komunikacije i upoznavanje sa pravilima asertivnosti;
3. Sticanje znanja o komponentama aktivnog slušanja i usavršavanje tehnika aktivnog slušanja.

Ciljna grupa: Adolescenti u dobi od 16 do 19 godina, koji su identifikovani kao prirodni lideri, te mladi iz užeg i šireg okruženja educiranih lidera.

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: mart-decembar 2017. godine.

Kratak sadržaj: Ovim projektom KJU “Porodično savjetovalište” provodi preventivne aktivnosti s ciljem razvijanja i jačanja socijalnih/životnih vještina mladih i podizanja svijesti o potrebi njihovog djelovanja u društvu. Budući da utjecaj vršnjaka može biti jedan od temeljnih vidova podrške i ohrabrenja adolescentima u razvoju njihovih mogućnosti i snaga projekt je usmjeren na edukaciju peer lidera za pozitivno vršnjačko djelovanje. Pravilno usmjeravanje i korištenje vještina pozitivnog vršnjačkog djelovanja može biti od ključne važnosti za postizanje pozitivnog ponašanja i stavova, te pružanje pomoći mladima da postanu zdravije odrasle osobe i da se odgovorno ponašaju prema sebi i svojoj okolini.

U ovogodišnjem ciklusu realizacije projekta kroz šest interaktivnih radionica bit će obrađena tema „Nenasilna komunikacija - moj izbor“. Rad će se odvijati u grupama od 16-20 učenika II i III razreda, identificiranih prirodnih lidera, iz srednje škole Kantona Sarajevo koja pokaže zainteresiranost za saradnju, te će obuhvatiti edukaciju i mentorstvo. Nakon edukacije i osposobljavanja za djelovanje na polju komunikacije, učesnici će imati zadatak da, u dogovorenom vremenskom roku, provedu akcije osvještavanja, informiranja i educiranja vršnjaka o ovoj temi u svojim/drugim odjeljenjima kroz istraživanje, prezentacije i radionice, kvizove, igranje uloga, tabletop movies (snimanje kratkih filmova mobitelom), stand-up scenario i druge inovativne, mladima bliske načine prenošenja znanja, a s ciljem promjene stavova i ponašanja vršnjaka u pozitivnom smislu. Evaluacija će imati za cilj ocijeniti ispunjenje ciljeva projekta te će se obavljati tokom i nakon realizacije radionica, odnosno praćenjem i superviziranjem aktivnosti peer lidera u svom vršnjačkom okruženju, do kraja školske godine.

3.2.4. Projekt: „Moj izbor“

Generalni cilj: Prevencija bračne i porodične disfunkcionalnosti te unapređenje partnerske komunikacije

Specifični cilj: Prevencija bračne i porodične disfunkcionalnosti jačanjem kompetencija mladih za kvalitetan izbor partnera i izgradnju funkcionalnih partnerskih odnosa

Ciljna grupa: Mladi u dobi od 18 do 28 godina

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: januar-septembar 2017. godine

Kratak sadržaj: Realizacija projekta “Moj izbor” usmjerena je na unapređenje znanja, vještina i kompetencija učesnika za razvoj funkcionalnog partnerskog odnosa. U najvećem dijelu zastupljen je radionički način rada koji je utemeljen na principima aktivnog i ravnopravnog učešća svih učesnika radionica, iskustvenom učenju i interaktivnim strategijama podučavanja.

Shodno pozitivnim rezultatima koje je projekat postigao u prethodnim godinama, nastavlja se njegova realizacija i u 2017. godini. U pripreмноj fazi realizacije, posebna pažnja bit će usmjerena na izbor kandidata za učešće u projektu. Cjelokupan koncept radionica je baziran na devet tematskih zasebnih oblasti usko vezanih za prevenciju bračne i porodične disfunkcionalnosti, te unapređenje partnerske komunikacije. Planirane radionice obrađuju sljedeće teme:

1. Upoznavanje, iznošenje očekivanja učesnika radionica i dogovor o radu;
2. Stereotipi i predrasude o ljubavi, suprotnom polu, seksu i braku;
3. Partnerske potrebe i očekivanja;
4. Izbor partnera (spremnost na prilagodbu);
5. Ljubav i zaljubljenost;
6. Partnerska komunikacija i ljubomora;
7. Razrješavanje konflikata;
8. Brak (zajednički život-izvanbračna zajednica) i
9. Rekapitulacija sadržaja i izrada plana za nastavak saradnje.

Sveobuhvatna evaluacija će sadržavati kvalitativnu analizu inicijalnih i finalnih intervjua sa učesnicima radionica, intervjua sa voditeljom projekta, te analizu sadržaja prikupljenih u procesu monitoringa projekta.

3.2.5 Projekt: „Unapređenje roditeljstva“

Generalni cilj: Unapređenje i jačanje roditeljskih kompetencija u pripremi djeteta za polazak u školu

Specifični ciljevi:

1. Osposobiti pedagoge predškolskih ustanova u Kantonu Sarajevo za provođenje radionica u timu sa stručnim licima iz KJU “Porodično savjetovalište“ po programu „Unapređenje roditeljstva“;

2. Pružiti pomoć i podršku roditeljima u jačanju roditeljske uključenosti i kompetencija u pripremanju djeteta za polazak u školu;
3. Senzibilizirati roditelje za odgovorno roditeljstvo i buduću saradnju sa školom;
4. Podići svijest u lokalnoj zajednici za važnost pripreme djece za polazak u školu i aktivno učešće roditelja u odgojno-obrazovnom procesu.

Ciljna grupa:

Primarna ciljna grupa u projektu su roditelji djece predškolskog uzrasta.

Sekundarna ciljna grupa su pedagozi predškolskih ustanova na području Kantona Sarajevo.

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: januar-decembar 2017. godine

Kratak sadržaj: Projekt „Unapređenje roditeljstva“ usmjeren je na jačanje roditeljskih kompetencija kroz razrješavanje dilema u primjeni odgojnih stilova, ali i potvrdu pozitivnih odgojnih postupaka koje roditelji primjenjuju u porodičnom ambijentu, jačanje svijesti o važnosti provođenja kvalitetnog zajedničkog vremena roditelja i djece, prepoznavanje dječjih potreba u ovom razvojnem periodu, načina njihovog zadovoljavanja u porodici i povećanje uključenosti u pripremu djece za adaptaciju na novu socijalnu sredinu- školu.

Nakon realizacije prethodnih ciklusa projekta, a u skladu sa tematskim sadržajem i njegovom primjenom kod roditelja djece koja se upisuju u prvi razred osnovnog školovanja, došlo se do saznanja da će isti svoju punu efikasnost i efektivnost dostići primjenom u predškolskim ustanovama, obzirom da priprema djeteta za školu treba da se odvija godinu dana prije samog polaska u školu. Obim i kvalitet realizacije projekta, pored ostalog, će biti uvjetovani uključešću i zainteresovanošću predškolskih ustanova za učešće u realizaciji projekta.

Planirano je da se radioničarski dio projekta realizira prema slijedećem redoslijedu kako bi bio zadržan kontinuitet i međusobna povezanost između tematskih oblasti, a to su :

1. Kako pripremiti roditelja za polazak djeteta u školu;
2. Socijalizacija i odvajanje djeteta (separacija);
3. Partnerstvo u roditeljstvu i odgojni stilovi porodica;
4. Dječije potrebe i zajedničko vrijeme (roditelji i djeca).

Po okončanju planiranih radionica za sve roditelje-učesnike radionica bit će podjeljene potvrde za učestvovanje u radionicama.

Realizacija projekta je planirana kroz sljedeće faze:

1. Podjela priručnika za pedagoge o vođenju radionica (printanih i online priručnika);
2. Prezentacija projekta predškolskim ustanovama i njihovo uključenje u rad;
3. Obuka pedagoga i drugog stručnog osoblja za realizaciju radionica;
5. Monitoring i praćenje realizacije projekta u predškolskim ustanovama;
6. Prikupljanje evaluacionih materijala o procesu realizacije projektnih aktivnosti;
7. Distribucija materijala za roditelje;
8. Izrada evaluacionog izvještaja.

Po završetku realizacije projektnih aktivnosti, pristupit će se izradi evaluacijskog izvještaja koji će biti usmjeren na ispitivanje ispunjenja postavljenih ciljeva projekta te korisnosti ponuđenih sadržaja i prihvatljivosti oblika rada za roditelje.

3.2.6. Projekt: „Zlatne godine“

Generalni cilj: Prevencija socijalne isključenosti osoba starije životne dobi

Specifični ciljevi:

1. Poticanje i jačanje međugeneracijske solidarnosti u pristupu starenju;
2. Poboljšanje i poticanje psiholoških mehanizama koji vode ka izgradnji kvalitetnijih odnosa, kako u vlastitoj porodici tako i u socijalnoj sredini.

Ciljna grupa: Osobe starije od 55 godina sa područja Kantona Sarajevo, koje su penzionisane ili su nezaposlene.

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: mart-decembar 2017. godine

Kratak sadržaj: Neograničeno slobodno vrijeme i potpuna izmjena svakodnevne rutine predstavljaju značajnu promjenu koja je izazov, a kojem se ponekad osobe treće životne dobi teško prilagođavaju. U tom smislu, projekt pod nazivom „Zlatne godine“ ima ulogu ne samo promovisanja važnosti mentalnog zdravlja starijih osoba, već neposrednog utjecaja na poboljšanje njihove kvalitete življenja kroz pokušaj izgradnje kvalitetnijih odnosa, kako u vlastitoj porodici tako i u socijalnoj sredini sa dobnom populacijom.

Imajući na umu da je svaka životna promjena stresna, ona je istovremeno i prilika za lični rast i nove uzbudljive mogućnosti kad je riječ o socijalnom uključivanju. Projektnim radionicama planiraju se obraditi teme koje: *sadržajno predstavljaju sisteme podrške starijim osobama* (poticanje učesnika na razmišljanje o sebi, posmatranje sebe i svog života iz različitih perspektiva); *predstavljaju odlike ovog životnog doba* (jačanje učesnika i socijalno osnaživanje za lakše suočavanje sa izazovima životnog doba - razmjena ideja i prevazilaženje stereotipa vezanih za stare osobe), *predstavljaju aktivno starenje* (poticanje na ponašanja koja vode do aktivnog starenja i razvijanja svijesti o odgovornosti za kvalitetu vlastitog života), *te upućuju na lijepe strane starosti* (poboljšanje i poticanje psiholoških mehanizama i ponašanja koji vode do aktivnog starenja i sprječavanja socijalne isključenosti). Radionice će se realizirati sa grupom od 20 do 30 starijih osoba u saradnji sa partnerskom organizacijom ili ustanovom.

Očekivani rezultati projekta ogledaju se u smanjenju negativnog odnosa prema starenju, te u promovisanju socijalne uključenosti starijih osoba. U tom smislu, planirano je i organiziranje jednodnevnog izleta za učesnike projekta (*u skladu sa finansijskim mogućnostima*). Planirana aktivnost osmišljena je i kao instrument poboljšanja međusobne komunikacije, razvoj međusobnog povjerenja, te osvještavanje pripadnosti i uloga unutar porodične i društvene grupe.

Evaluacija projekta će se realizirati tokom i nakon realizacije projekta i biće usmjerena na ispitivanje ispunjenja postavljenih specifičnih ciljeva, korisnosti ponuđenih sadržaja i prihvatljivosti oblika rada kroz *fokus grupni intervju za učesnike*.

3.2.7. Predavanja za roditelje

Generalni cilj: Prevencija rizičnih, preddelinkventnih i delinkventnih oblika ponašanja

Specifični ciljevi:

1. Edukacija i osposobljavanje roditelja za prepoznavanje unutar - porodičnih rizičnih faktora;
2. Blagovremeno prepoznavanje i preveniranje nepoželjnih oblika ponašanja kod djece, koja mogu voditi ka maloljetničkom prijestupništvu

Ciljna populacija: Roditelji djece osnovnih škola Kantona Sarajevo

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: februar-decembar 2017. godine

Kratak sadržaj: Današnje roditeljstvo predstavlja poseban, izazovan i kompleksan razvojni zadatak za koji kako kažu i sami roditelji nisu dovoljno pripremljeni, niti imaju mogućnosti suočiti se sa brojnim izazovima i visokim očekivanjima. Istovremeno, sve je manje podrške i programa stručne pomoći koji bi trebali da pomognu roditeljima da što kvalitetnije ispune svoju ulogu i ojačaju svoje kompetencije u poticanju ranog rasta i razvoja djece. S tim u vezi Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ uz podršku Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo nastavlja saradnju sa osnovnim školama na realizaciji edukacije i osposobljavanja roditelja.

U cilju podizanja kvaliteta rada sa roditeljima planirano je da se u saradnji sa predstavnicima zainteresiranih škola odrede aktuelne teme te da se u samo predavanje uključi i stručno osoblje škole, kako bi se tema što više prilagodila specifičnostima svake škole. U cilju prevazilaženja problema vezanog za nedovoljan odziv učesnika, predviđeno je da se održavanja ovakvih interaktivnih predavanja ili radionica unaprijed oglase i pozovu roditelji za prijavu, te da se nakon popune potrebnog broja prijavljenih realizira planirana tema.

U realizaciji predavanja će se koristiti interaktivne metode gdje će roditelji raditi u manjim i srednjim grupama, raspravljati o temama koje su im predstavljene kroz prezentacije, kratke filmove ili situacione primjere na osnovu kojih će donositi mišljenja i zaključke, što će u cjelini povećati njihovu vlastitu aktivnost i usvajanje sadržaja tema. Nakon realizacije projekta, izradit će se evaluacioni izvještaj koji će obuhvatiti dva nivoa povratnih informacija, odnosno nivo povratne informacije od strane roditelja i stručnih saradnika škole.

3.2.8. Projekt: “Porodično u Vašoj osnovnoj školi”

Generalni cilj: provođenje različitog skupa aktivnosti primarne i sekundarne prevencije s ciljem unapređenja odgojno-obrazovnog sistema u smislu jačanja subjekata odgojno-obrazovnog rada, te kvalitetnije saradnje porodice, škole i šire društvene zajednice.

Specifični ciljevi:

1. Edukacija i osposobljavanje roditelja za prepoznavanje i preveniranje unutarporodičnih rizikofaktora;
2. Unapređenje znanja, vještina i kompetencija učenika osnovnih škola u smjeru prosocijalnog ponašanja i boljeg obrazovnog postignuća;
3. Podrška nastavnicima u izgradnji kvalitetnijeg saradničkog odnosa učenika, roditelja i nastavnika, a samim tim i nastavnom procesu;
4. Senzibiliziranje subjekata odgojno-obrazovnog rada za korištenje usluga “Porodičnog savjetovališta” po vlastitom izboru.

Ciljna populacija: Učenici, nastavnici i roditelji osnovnih škola Kantona Sarajevo

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: februar-decembar 2017. godine

Kratak sadržaj: KJU “Porodično savjetovalište” provodi aktivnosti pružanja podrške i pomoći porodici i školi u ostvarivanju odgojno-obrazovne funkcije kroz realizaciju projekta pod nazivom “Porodično u Vašoj osnovnoj školi”. Ovaj projekt predstavlja skup različitih preventivnih i terapijskih aktivnosti za učenike, njihove roditelje i nastavnike, čiji se obim i sadržaj dogovara sa predstavnicima škole, uzimajući u obzir raspoložive resurse Savjetovališta i stvarne potrebe u svakoj školi. Projekt podrazumijeva različite aktivnosti u koje su uključena sva tri odjeljenja Ustanove, a odnose se na: *promociju* (kroz postavljene štandove i podjelu letaka o projektu i radu Ustanove, te promociju projekta na Vijeću nastavnika i Vijeću roditelja), *primarnu prevenciju* (predavanja i radionice za nastavnike, roditelje i učenike), te *senzibiliziranje* subjekata odgojno-obrazovnog rada za korištenje usluga “Porodičnog savjetovališta” po vlastitom izboru.

S obzirom na to da je evaluacija ranijih ciklusa realizacije projekta pokazala da je radioničarski način rada izuzetno pozitivno prihvaćen od strane učenika, u ovom ciklusu realizacije školama će se ponuditi organiziranje više povezanih radionica za iste učenike kako bi se detaljnije obradila određena tematika i općenito više radionica kojima bi bio obuhvaćen veći broj razreda. Posebna pažnja će se usmjeriti na korištenje postojećih resursa škole u smislu promocije porodice i njenih vrijednosti kroz rad vijeća učenika, vijeća roditelja, sekcija u školi, drugih institucija u zajednici i sl.

Nakon realizacije projekta u svakoj školi izradit će se evaluacioni izvještaj koji će podrazumijevati analizu planiranih ciljeva i efekata provedenih aktivnosti.

3.2.9. Projekt: „Porodično u Vašoj srednjoj školi“

Generalni cilj: provođenje skupa različitih preventivnih i terapijskih aktivnosti s ciljem jačanja subjekata odgojno-obrazovnog rada srednjih škola, te kvalitetnije saradnje porodice i škole.

Specifični ciljevi:

1. Jačanje saradnje porodice i škole;
2. Podrška nastavnicima u izgradnji kvalitetnijeg saradničkog odnosa učenika i nastavnika;
3. Unapređenje znanja, vještina i kompetencija učenika srednjih škola s ciljem unapređenja prosocijalnog ponašanja, prevencije vršnjačkog nasilja, boljeg obrazovnog postignuća i lakše zapošljivosti;
4. Jačanje roditeljskih kompetencija za nošenje sa izazovima adolescentske dobi u svrhu preveniranja rizičnih ponašanja mladih;
5. Senzibiliziranje subjekata odgojno-obrazovnog rada za korištenje usluga "Porodičnog savjetovališta".

Ciljna populacija: Učenici, profesori i roditelji srednjih škola Kantona Sarajevo

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: januar-decembar 2017. godine

Kratak sadržaj: Projekt „Porodično u Vašoj srednjoj školi“ obuhvata skup različitih preventivnih i terapijskih aktivnosti za mlade, njihove profesore i roditelje čiji obim i sadržaj će se dogovarati sa predstavnicima škole. Projekt podrazumijeva različite aktivnosti: *promociju* (medijska najava, najava na web stranici škole, postavljenje štandova u školi i podjelu letaka o projektu i radu Ustanove), *primarnu prevenciju* (predavanja i radionice za nastavnike, roditelje i učenike), *savjetodavno-terapeutski rad* sa roditeljima, nastavnicima i učenicima i *konsultativne usluge* po principu timskog rada sa školskim osobljem.

Obzirom da je projekt, kao jedinstven i inovativan koncept podrške svim subjektima odgojno-obrazovnog rada usmjeren na zadovoljenje potreba istih, napraviti će se detaljnija procjena i analiza potreba i interesovanja ciljne populacije anketiranjem, metodom fokus grupe i sl.

Budući da jedan ciklus podrazumijeva implementaciju projekta tokom dva mjeseca potrebno je ustanoviti koja se aktuelna i značajnija dešavanja odvijaju u školi u tom periodu, te u sklopu istih realizirati i aktivnosti primjerene određenom događaju (Dan škole, Dan roditelja, Dan porodice, Dan nastavnika, Dan borbe protiv nasilja, i sl.). Planirano je da se organizira rad u manjim ili mješovitim grupama (učenici-nastavnici, učenici-roditelji, nastavnici-roditelji) u kojima će se primijeniti kreativne tehnike grupnog rada, kao što su situacijske kartice ili interaktivne vježbe, kratki edukativni multimedijalni sadržaji i upitnici, te razvijati konstruktivna diskusija što će omogućiti razmjenu potreba i stavova, dilema i iskustava u korist stvaranja kvalitetnijih odnosa i poboljšanja uslova za zdrav i cjelovit razvoj mladih.

Također, sastavni dio planiranih aktivnosti ovog projekta predstavlja i rad terapeuta/savjetnika Ustanove na *senzibiliziranju* subjekata odgojno-obrazovnog rada za korištenje usluga "Porodičnog savjetovališta" po vlastitom izboru.

Nakon realizacije projekta u svakoj školi izraditi će se evaluacioni izvještaj koji će podrazumijevati analizu planiranih ciljeva i efekata provedenih aktivnosti.

3.2.10. Pilot projekt: „Mladi u svijetu rada”

Generalni cilj: Pružiti psihosocijalnu podršku mladima u razvoju vlastitih potencijala s ciljem lakše zapošljivosti i razvoja buduće karijere.

Specifični ciljevi:

1. Prepoznati vlastite sposobnosti i identificirati one koje je potrebno unaprijediti, a koje su važne za kontekst zapošljivosti;
2. Utvrditi i ojačati adaptivne i prenosive vještine potrebne za lakšu zapošljivost i konkurentnost na tržištu rada;
3. Unaprijediti znanja o interpersonalnoj komunikaciji, raditi na jačanju samoprezentacijskih vještina, te vještina potrebnih za učinkovitu komunikaciju.

Ciljna populacija: Učenici drugog i trećeg razreda srednje škole

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: februar-decembar 2017. godine

Kratak sadržaj: Za mlade ljude jedan od najvećih koraka u odraslo doba je prelazak iz obrazovnog sistema u svijet rada. S tim u vezi KJU „Porodično savjetovalište“ je kreirala projekt „Mladi u svijetu rada“ koji se temelji na rezultatima istraživanja „Potrebe mladih za psihosocijalnom podrškom u razvoju buduće karijere“ provedenog u 2014. godini. Projekt je namijenjen učenicima drugog i trećeg razreda srednje škole jer se pokazalo da učenici već tokom samog školovanja, a ne samo po njegovom završetku, trebaju da rade na sebi i razvijaju i unapređuju vještine potrebne za lakšu zapošljivost i konkurentnost na tržištu rada.

Projekt se realizira primjenom edukativnih metoda i metoda interaktivnog rada, a predstavlja i oblik intersektorske saradnje kroz učešće Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo u realizaciji jedne radionice projekta. Navedeni projekt se sastoji od četiri interaktivne radionice po 90 minuta koje obuhvataju sljedeće teme: *Sposobnosti i radne vrijednosti; Vještine potrebne za posao; Samoprezentacija i traženje posla, te Karijerno savjetovanje.*

Nakon realizacije, izradit će se evaluacioni izvještaj o realizaciji projekta na osnovu inicijalnih i finalnih upitnika za učesnike, usmenih povratnih informacija, te opservacije i osvrta voditelja.

3.2.11. Projekt: „Kreativan možeš biti ti“

Generalni cilj: Poticati kod mladih izlazak iz stereotipnih obrazaca razmišljanja i pronalazak više mogućnosti rješavanja problema.

Specifični ciljevi:

1. Prevazići prepreke ka kreativnom razmišljanju o problemu ili pitanju;
2. Posmatrati probleme iz više uglova;
3. Razvijanje vještina za prevazilaženje stereotipnog načina mišljenja;

4. Razvijanje vještine brzog razmišljanja grupe i pojedinca s ciljem stvaranja više ideja i mogućnosti rješavanja problema.

Ciljna grupa: Učenici srednjih škola Kantona Sarajevo

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: februar-decembar 2017. godine

Kratak sadržaj: Dosadašnja iskustva u projektima primarne prevencije pokazuju da djeca i mladi u većini slučajeva koriste iste obrasce razmišljanja prilikom odgovaranja na pitanja ili rješavanja problema. Vremenom način razmišljanja i prihvatanja informacija koje se uče u školi prerastaju u rutinu i vode ka stereotipnim obrascima mišljenja i generaliziranju problema. Međutim, rutinski načini razmišljanja olakšavaju svakodnevne aktivnosti, ali potrebno je dio vremena uložiti u stvaranje novog i drugačijeg. Za rješavanje problema često koristimo i stereotipe koji mogu predstavljati prepreke u komunikaciji i razumijevanju drugih i svijeta oko sebe.

Iz tih razloga od neizmjerne važnosti je poticanje kreativnog mišljenja kod djece i mladih jer je to vrsta mišljenja koja također rezultira izumima i inovacijama i zasigurno će pomoći učenicima u snalaženju u nepredvidivim situacijama u budućnosti. Važno je naglasiti i da ova vrsta mišljenja uvijek traži nova rješenja problema, te se lakše prilagođava stalnim promjenama u savremenom svijetu.

Tokom obrazovanja djeca izvršavaju zadano, a rijetko uče kreirati nešto svoje i jedinstveno. Kreativno i inovativno mišljenje podiže razmišljanje na viši nivo, a kreativnost je ključna za snalaženje u izazovima modernog doba. KJU „Porodično savjetovalište“ ima za cilj provesti niz radionica posvećenih razvijanju ove vrste mišljenja i to kroz sljedeće radionice:

- Kreativno mišljenje - stvaranje više mogućnosti i ideja;
- Kreativno mišljenje - prevazilaženje stereotipnog mišljenja;
- Kreativno mišljenje i igra;
- Kreativno mišljenje - što bi moglo krenuti po zlu;
- Kreativno mišljenje - izazov.

Ovaj projekat će obuhvatiti učenike srednjih škola, gdje će kroz prođene oblasti kreativnog mišljenja razvijati fleksibilnost i koristiti inovativne pristupe u rješavanju problema.

3.2.12. Projekt „Ponašajne ovisnosti“

Generalni cilj: Razviti ispravan odnos prema igrama na sreću kod djece i mladih, te prevenirati negativne učinke interneta kroz poticanje na njegovo pravilno korištenje.

Specifični ciljevi:

1. Snimanje filma mobitelom, kroz koji će mladi prenositi poruke o prevenciji ovisnosti vršnjacima;
2. Izrada filmskog seta (figure i pozadine) i scenarija koji će se koristiti u izradi filma;
3. Približavanje tema ponašajnih ovisnosti mladima kroz nove medije;
4. Savladavanje novih alata iz oblasti novih medija.

Ciljna grupa: Učenici srednjih škola Kantona Sarajevo

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: februar-decembar 2017. godine

Kratak sadržaj: Za realizaciju ovog projekta planirano je korištenje inovativne tehnike pod nazivom Tabletop movies koja podrazumijeva stvaranje kratkih filmova, gdje su učenici u središtu autorskog iskustva. Učenici kroz vođene interaktivne radionice prolaze kroz teme ovisnosti i dolaze do vlastitih spoznaja i zaključaka koji su osnova za izradu scenarija za kratke filmove.

Planirana je realizacija četiri radionice sa jednom od zadatih tema gdje će se učenici upoznati sa osnovnim pojmovima i uzrocima nastanka ovisnosti, analizirati situaciju po pitanju tih ovisnosti u svojoj školi i kod svojih vršnjaka, osmisliti preventivne metode i poruke za svoje vršnjake koje će prikazati kroz kratke animirane filmove. Čitav filmski set će se izrađivati prvenstveno od olovke i papira, dok će se filmovi snimati tabletom, mobilnim telefonom ili nekim drugim uređajem za snimanje. Distribucija ovih filmova će se vršiti putem društvenih mreža Ustanove, autora i njihovih vršnjaka.

3.2.13. Psihosocijalna podrška članovima porodica sa iskustvom razvoda braka

Generalni cilj: Pružanje psihosocijalne podrške članovima porodica sa iskustvom razvoda braka kroz rad u grupi.

Specifični ciljevi:

1. Jačanje roditeljskih kompetencija kako bi što adekvatnije odgovorili na različite potrebe djece u ovoj specifičnoj i osjetljivoj organizaciji života nakon razvoda braka, a i sami postali funkcionalniji.
2. Upoznavanje sa važnošću uspostavljanja funkcionalnog (kvalitetnog) roditeljstva nakon razvoda braka.
3. Preveniranje socijalne izolacije kroz suočavanje i prihvatanje promjena u društvenom funkcionisanju (gubitak starih veza i odnosa, organizacija slobodnog vremena i sl.)

Ciljna populacija: Roditelji sa iskustvom razvoda braka motivirani da se dobrovoljno uključe u proces realizacije aktivnosti. Grupa će biti formirana putem javnog poziva preko web stranice ustanove. Realizacija ove aktivnosti će biti organizirana u skladu sa brojem prijavljenih roditelja, njihovim potrebama i očekivanjima.

Nosilac aktivnosti: Ustanova.

Rok: januar - decembar 2017. godine.

Kratak sadržaj: S obzirom da učinci razvoda stresno djeluju i bitno mijenjaju ustaljene porodične sadržaje i odnose, Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ će kroz grupni rad u 2016. godini nastojati pružiti psihosocijalnu podršku roditeljima sa iskustvom razvoda braka, sa posebnim akcentom na roditeljstvo.

Kroz grupni rad, razmjenu iskustava i psihoedukaciju želi se pomoći roditeljima sa iskustvom razvoda braka da što bezbolnije prođu kroz uobičajene krize koje se neminovno pojavljuju i sa kojima se suočavaju, kako bi dalje napredovali u svom razvoju. Također, cilj je osnažiti roditelje kako bi se u novonastalim situacijama adekvatno izborili sa povećanom količinom stresa i bili odgovarajuća podrška svojoj djeci, jer u protivnom dugotrajan stres iscrpljuje porodične adaptivne sposobnosti i dovodi do krize u porodici.

Evaluacija projekta će se realizirati nakon realizacije projekta i biće usmjerena na ispitivanje ispunjenja postavljenih specifičnih ciljeva, korisnosti ponuđenih sadržaja i prihvatljivosti oblika rada.

3.2.14. Projekt: „Infografika“

Generalni cilj: Približavanje sadržaja ciljnoj grupi na pristupačniji način

Specifični ciljevi:

1. Koristiti utjecaj medija za sprječavanje rizičnih ponašanja;
2. Kroz jednostavnije predstavljanje sadržaja utjecati na formiranje pozitivnih vrijednosti i stavova, te oblikovati kvalitetne životne stilove kod djece i mladih;
3. Omogućiti bolju komunikaciju kako među pojedincima tako i među grupama bržim protokom informacija kroz jasne i konkretne poruke ciljnim grupama.

Ciljna grupa: Učenici srednjih škola, roditelji, nastavnici i profesori, profesionalci

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: januar - decembar 2017. godine.

Kratak sadržaj: *Infografika* se koristi kao vizualna prezentacija informacija, podataka ili znanja. Takva grafika se koristi kada je potrebno da se kompleksne informacije objasne brzo i jasno. Ona predstavlja vizuelni sadržaj kojeg je lahko usvojiti i koji govori jednostavnim “sličicama” koje privlače ljude. Ova vrsta alata daje priliku za novim ciljnim grupama koje svakodnevno koriste društvene mreže. S tim u vezi Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ će u 2017. godini pokrenuti projekat mjesečne izrade infografike kao odgovor na aktuelne društvene pojave i teme i potrebe za jasnijim i kraćim prikazivanjima sadržaja.

Distribucija infografika će se vršiti putem društvenih mreža „Facebook“ i „Instagram“ te putem web stranice čime se želi doći do što većeg broja korisnika koji ne koriste standardne usluge naše Ustanove. Mjerljivost rezultata pratiće se specijaliziranim alatima koje nude društvene mreže, a koje pokazuju tačan broj pregleda jedne infografike odnosno korisnika do kojih je poruka došla.

3.3. SAVJETODAVNO-TERAPEUTSKI RAD (SEKUNDARNA PREVENCIJA)

Stručni saradnici Odjeljenja za savjetodavno-terapeutski rad će i tokom 2017. godine pružati savjetodavno-terapeutske usluge građanima Kantona Sarajevo koji imaju poteškoće ili probleme za čije razrješavanje im je potrebna stručna pomoć te iskazuju potrebu za tretmanom i motivirani su da postignu promjene na planu ličnog funkcioniranja ili u području odnosa sa drugima.

Savjetodavno-terapeutski rad će se odvijati u prostorijama Ustanove za sve osobe koje se obrate za pomoć, odnosno one koje od strane institucija socijalnog, zdravstvenog ili školskog sistema, a uz vlastiti pristanak, budu usmjerene na tretman.

Savjetodavno-terapeutske usluge će pružati stručni saradnici primjenjujući sistemski pristup u razumijevanju načina funkcioniranja porodičnog sistema. Problemi porodice će se sagledavati sa aspekta dinamike unutarporodičnih odnosa i razumijevanja da problem koji se javlja na jednom nivou unutar porodice postaje dominantan u čitavom sistemu. Primjena koncepata sistemske porodične terapije uključuje i razumijevanje šireg društvenog konteksta u kojem porodica funkcionira.

Stručni saradnici za savjetodavno-terapeutski rad će i u narednom periodu koristiti tehnike sistemske porodične terapije i komplementarne tehnike drugih terapijskih škola te će nastojati inicirati promjene koje će dovesti do razvijanja funkcionalnosti kako pojedinaca tako i porodičnih sistema u cijelosti.

Stručni saradnici će i u narednom periodu u procesu cjeloživotnog učenja nastaviti kontinuirano razvijati vlastite profesionalne kompetencije kroz proces intervizije³ i supervizije⁴ što će obezbijediti održavanje kvalitete savjetodavno-terapeutskog rada.

Savjetodavno-terapeutske usluge će se pružati u sigurnom i povjerljivom ambijentu u skladu sa profesionalnim standardima psihoterapije uz poštivanje etičkih principa, a naročito principa povjerljivosti podataka vezanih za korisnika i sadržaj tretmana, te principa dobrovoljnosti za uključivanje u tretman.

Savjetodavno-terapeutske usluge će se pružati kroz individualni, dijadni/partnerski i porodični oblik rada što će ovisiti o prezentiranom problemu, fokusiranoj problematici i očekivanjima korisnika od tretmana, utvrđenog cilja tretmana, te broja članova porodičnog sistema koji će biti uključeni u tretman.

Vrste usluga

U procesu savjetodavno-terapeutskog rada korisnicima će i tokom naredne godine biti pružane usluge:

- (psiho)terapije,

3 Intervizija je aktivnost koja se odvija na nivou Odjeljenja za savjetodavno-terapeutski rad jednom sedmično. Unutar procesa intervizije se prezentiraju slučajevi korisnika koji su u tretmanu sa ciljem razmjene iskustava i znanja, te pružanja međusobne podrške i pomoći savjetnika-terapeuta. Ovi procesi doprinose jačanju profesionalnih kompetencija i održavanju kvalitete pruženih usluga.

4 Supervizija je proces profesionalne podrške i pomoći profesionalcima čije obavljanje posla podrazumijeva rad sa osobama/korisnicima usluga. Cilj supervizije je razvijanje kompetentnosti kroz integriranje profesionalnih iskustava i teorijskih znanja sa ličnim iskustvima i vrijednostima savjetnika-terapeuta, te preveniranje profesionalnog sagorijevanja. Superviziju, kao oblik profesionalne podrške i pomoći, realizira vanjski stručnjak.

- savjetovaniškog rada,
- dijagnosticiranja problema,
- preliminarne trijaže,
- inicijalnog intervjua,
- krizne intervencije,
- eko intervencija,
- posredovanja prije pokretanja postupka za razvod braka,
- izrade nalaza i mišljenja,
- praćenja korisnika po okončanju tretmana,
- intervencija obavljenih putem telefona.

Savjetodavno-terapeutski rad započinjat će i u narednom periodu inicijativom korisnika i uspostavom kontakata putem telefona ili ličnim dolaskom u prostorije Porodičnog savjetovališta. Tokom prvog kontakta savjetnika-terapeuta sa korisnikom usluga obavljat će se **preliminarna trijaža**, proces u okviru kojeg će se i u narednom periodu fokusirati problem, procijeniti indikacije za tretman u Savjetovalištu i/ili će se korisnici upućivati na konsultacije ili tretman u druge institucije. Očekuje se da će u 2017. godini biti pruženo **450** usluga preliminarne trijaže.

Tokom prve seanse (**inicijalnog intervjua**) psihoterapeuti će biti usmjereni na kreiranje odnosa povjerenja, kao pretpostavke za otpočinjanje psihoterapijskog procesa. Cilj inicijalnog intervjua će i u 2017. godini biti **dijagnosticiranje problema** i sagledavanje očekivanja korisnika od tretmana, te utvrđivanje cilja tretmana. U 2017. godini se planira pružiti **400 usluga inicijalnog intervjua**.

Očekuje se da će tokom 2017. godine u tretman biti uključeno **460** korisnika sa kojima se planira realizirati **2000 seansi savjetodavno-terapeutskog rada**.

Dužina trajanja jedne seanse će biti 45 minuta. Svakoj seansi će prethoditi predseansa u okviru koje će se odvijati priprema za savjetodavno-terapeutski rad. Očekuje se da će tokom 2017. godine biti realizirano 1600 predseansi. Također, nakon svake seanse realizirat će se postseansa, proces unutar kojeg će stručni saradnici reflektirati o tretmanu, terapijskom procesu, korištenim intervencijama i terapijskim promjenama postignutim u okviru savjetodavno-terapeutskog procesa. Očekuje se da će tokom 2017. godine biti realizirano 1600 postseansi.

Usluge **krizne intervencije** će se, u skladu sa potrebama korisnika, pružati u okviru inicijalnog intervjua kao i sa korisnicima koji u toku kontinuiranog tretmana budu dodatno izloženi neočekivanim, stresnim situacijama. Očekuje se da će tokom 2017. godine biti pruženo 50 usluga krizne intervencije.

Stručni saradnici će nastaviti kontinuirano pružati usluge **intervencija putem telefona** kako korisnicima koji su uključeni u savjetodavno-terapeutski tretman, tako i osobama koje se suočavaju sa različitim problemima, a nisu spremne za uključivanje u tretman. Na osnovu pokazatelja iz prethodnih godina očekuje se da će tokom 2017. godine biti pruženo 600 intervencija putem telefona.

Usluge praćenja će se i u narednom periodu pružati u završnoj fazi tretmana, korisnicima koji iskažu potrebu za dodatnom podrškom savjetnika-terapeuta kod kojeg će biti u tretmanu.

Ekointervencija je usluga koja će se pružati osobama izloženim višeslojnim problemima za čije rješavanje je neophodno paralelno tretiranje u okviru institucija socijalnog, zdravstvenog ili obrazovnog sistema ili onim za čije će rješavanje problema biti neophodna intervencija policijskih

organa. Ova intervencija će imati za cilj koordiniranje intervencija koje se pružaju korisniku, a odvijat će se u saradnji sa profesionalcima drugih institucija ili organizacija. Očekuje se da će naredne godine biti pruženo 60 usluga eko intervencije.

Usluge telefonskog razgovora ili javljanja na e-mail potencijalnim korisnicima će se nastaviti pružati i u narednom periodu. Cilj realizacije ove vrste usluge je pružanje informacija o načinu i principima savjetodavno-terapeutskog rada, te razvijanju motivacije za uključivanje u tretman. U 2017. godini bit će pruženo više od 1500 usluga javljanja putem telefona i preko 150 usluga kontaktiranja sa korisnicima putem e-maila.

Posredovanje

Bračnim partnerima će se i u 2017. godini pružati usluge posredovanja prije pokretanja postupka za razvod braka. Ovom uslugom će supružnicima biti omogućeno preispitivanje odluke o razvodu braka, usaglašavanje mišljenja vezanih za povjeru malodobne djece nakon razvoda braka roditeljskog para i postizanja dogovora oko dinamike viđanja i načina održavanja neposrednih odnosa malodobne djece sa roditeljem sa kojim ono neće nastaviti živjeti, kao i prijedloge novčanog iznosa namijenjenog za mjesečno izdržavanje djece. U okviru postupka posredovanja će se koristiti intervencije savjetovanja u cilju poticanja odgovornog roditeljstva i preveniranja mogućih posljedica razvoda braka na malodobnu djecu. Voditelj postupka će za svaki konkretan slučaj sačiniti zapisnik o provedenom postupku posredovanja kao i stručno mišljenje sa svim propisanim elementima.

Oblici rada

Savjetodavno-terapeutske rad će se odvijati sa članovima užeg i šireg porodičnog sistema kroz individualni, partnerski, dijadni, porodični oblik rada. U skladu sa potrebama građana pružat će se i usluge grupnog rada.

Problematika po oblicima rada

Tokom 2017. godine tretirat će se poteškoće i problemi korisnika koji se tiču načina njihovog funkcioniranja u porodičnom ili drugim sistemima, a koji mogu dovesti do intrapersonalnih (unutarnjih-psiholoških) i/ili interpersonalnih (relacijskih) problema. Korisnici će biti tretirani kroz individualne, dijadne (bračne, partnerske, roditeljske, roditelj-dijete relacije) i porodične oblike savjetodavno-terapeutskog rada.

Individualni savjetodavno-terapeutske rad će se odvijati sa osobama koje se suočavaju sa iskustvima gubitaka bliskih osoba, traumatskim iskustvima, iskustvom prekida partnerske relacije, teškoćama u procesu emocionalnog povezivanja, nezadovoljstva samim sobom i načinom svog življenja, nezadovoljstva vlastitom ulogom u porodičnom sistemu, nedostatkom kapaciteta za postizanje promjena itd.

Tretmanom bračnih, partnerskih, roditeljskih i **dijada** roditelj-dijete bit će obuhvaćene osobe koje nemaju kapacitet da na adekvatan način samostalno prevaziđu krizna stanja, konflikte ili zastoje u odnosu. Očekivana problematika koja će biti tretirana na nivou partnerstva su narušeni partnerski odnosi, međusobno nerazumijevanje partnera, teškoće nastale usljed nedostatka kapaciteta partnera za adekvatnu preraspodjelu odgovornosti i obaveza, neadekvatne emocionalne povezanosti partnera,

gubitka povjerenja, izvanbračnih veza itd. Također, za partnere koji budu u fazi razvoda braka ili postrazvodnoj fazi tretirat će se problemi nedostatka kapaciteta za postizanje funkcionalnog roditeljstva, roditeljskih interakcija, konfliktna roditeljska komunikacija itd.

Na nivou roditeljskih uloga tretirat će se problemi nedostatka kapaciteta za postizanje funkcionalnog roditeljstva, roditeljskih interakcija, konfliktna roditeljske komunikacije, nedostatka roditeljskih kompetencija, odsustva autoriteta roditelja i neusklađenosti roditeljskih stilova.

Porodičnim tretmanom će biti obuhvaćene porodice koje se nađu u okolnostima očekivanog unutarporodičnog stresa izazvanog prelaskom iz jedne razvojne faze u drugu i/ili porodice suočene sa neočekivanim izvorima stresa koje se javljaju usljed životnih promjena kao što su gubitak usljed smrt značajne osobe, gubitak usljed razvoda braka roditeljskog para, gubitak posla, bolest itd, a koje nemaju kapacitet za nošenje sa izazovima tih promjena.

Savjetodavno-terapeutskim tretmanom će biti obuhvaćene i porodice sa konfliktima na relaciji roditelj-dijete/adolescent, problemima realiziranja roditeljskih uloga, konfliktnom komunikacijom ili prekidom komunikacije radi smanjene tolerancije na izražene međusobne razlike članova porodice.

Grupni pristup u radu sa korisnicima će se primijeniti ukoliko više korisnika istovremeno bude plasiralo isti ili sličan problem.

Evaluacija terapijskog procesa će se i u narednoj godini realizirati sa svim korisnicima sa kojima će biti završen kontinuirani tretman. Evaluacija će se odvijati na način da se usmeno rekapituliraju značajni uvid i postignute promjene obrazaca funkcioniranja korisnika nastalih tokom tretmana. Također, evaluacija će sadržavati i pismenu procjenu uspješnosti tretmana i provodit će se u toku samog terapijskog procesa pri čemu će savjetnici-terapeuti nastojati sagledati način na koji terapijske intervencije doprinose promjenama koje utječu na terapijske ishode u odnosu na definirane probleme i očekivanja korisnika od tretmana.

3.4. PROMOTIVNO - PROPAGANDNE AKTIVNOSTI

3.4.1. Obilježavanje Međunarodnog dana porodice

Nosilac aktivnosti: KJU “Porodično savjetovalište”

Rok: maj 2017.godine

Sadržaj: Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ planira obilježavanje Međunarodnog dana porodice sa sadržajem koji će biti prilagođen prema godišnjoj poruci UN-a, a u skladu sa svojom djelatnošću i raspoloživim sredstvima. Shodno dosadašnjoj praksi nastojat će se organizirati aktivnost koja će biti namjenjena široj populaciji i o kojoj će na adekvatan način javnost biti informisana.

3.4.2. Izrada propagandnih materijala Ustanove

Nosilac aktivnosti: KJU “Porodično savjetovalište”

Rok: januar – decembar 2017. godine

Sadržaj: Štampa i distribucija informativno - propagandnog materijala o uslugama koje KJU „Porodično savjetovalište“ pruža i aktivnostima koje provodi, realizirat će se ukoliko za to finansijska sredstva budu obezbjeđena. Kroz ovu aktivnost ostvarila bi se promocija i afirmacija Ustanove, dok bi se korisnici usluga Ustanove kao i partnerske institucije i organizacije kontinuirano informirale o radu Savjetovališta što bi utjecalo na unapređenje saradnje.

Promotivni materijal kojim će se najavljivati sadržaj planiranih aktivnosti (plakat, pozivi, čestitke i sl.) bit će dostupan u elektronskoj formi na web stranici Ustanove, a prema potrebi distribuirat će se korisnicima elektronskim putem.

3.4.3. Web stranica Ustanove

Nosilac aktivnosti: KJU “Porodično savjetovalište”

Rok: januar- decembar 2017. godine

Putem web stranice Ustanova će nastaviti građanima Kantona Sarajevo, BiH i šire, pružati informacije o njenom djelovanju i uslugama koje pruža.

U sklopu redovnih aktivnosti na web stranici radit će se na blagovremenom pružanju informacija, kako o važnijim rezultatima razvojno- istraživačkog rada Ustanove, tako i o projektima i aktivnostima koji su u sklopu njenog djelovanja.

Sve aktivnosti koje Ustanova planira provoditi bit će involvirane u sadržaj web stranice. Također, elektronska izdanja svih priručnika i brošura čiji je izdavač Ustanova, pozivi za učešće u projektima, čestitke i sl. objavit će se na web stranici kako bi građani Kantona Sarajevo bili upoznati sa njihovim sadržajem.

3.4.4. Učešće u medijskim nastupima

Nosilac aktivnosti: KJU “Porodično savjetovalište”

Rok: januar - decembar 2017. godine.

Učešće u javnom informisanju će se vršiti na poziv medija i po ukazanoj potrebi za medijskim istupom vezano za društvene pojave, porodične poteškoće i aktivnosti koje Ustanova u svojoj djelatnosti tretira i realizira. Također, nastavit će se planiran i aktivan pristup prema medijima, gdje će se kroz dogovorene televizijske i radio serijale, a na prijedlog stručnih saradnika realizirati teme koje promoviraju porodicu i njene vrijednosti.

Shodno prošlogodišnjem iskustvu, a prema potrebi Ustanova će koordinirati zajedničke nastupe predstavnika ustanova socijalne zaštite u cilju promoviranja važnosti i značaja njihovog rada.

3.4.5. Obilježavanje značajnih datuma u godini

Ustanova će shodno značajnim datumima obilježavati iste kako kroz programske aktivnosti, tako i kroz medijsko oglašavanje. Značajni datumi biće obilježavani u skladu sa djelatnošću koju Ustanova tretira, npr. Međunarodni dan porodice, Dječija nedjelja i sl. Na ovaj način iskazat će se podrška važnosti rada sa svim članovima porodičnog sistema, marginaliziranim i ranjivim grupama, te ostalim subjektima društvenog sistema koji rade na promoviranju psihosocijalne podrške građanima.

3.5. PROGRAM STRUČNO-PROFESIONALNOG USAVRŠAVANJA KADROVA

3.5.1. Stručni treninzi, edukacije, seminari i stručne konferencije

Ustanova će i u 2017. godini poticati kontinuirani stručni razvoj uposlenika, a u skladu sa raspoloživim sredstvima nastojat će i finansijski podržati razne oblike educiranja i profesionalnog usavršavanja vlastitog stručnog kadra

3.5.2. Pružanje usluga edukacije

Edukativne usluge pružat će se u skladu sa ukazanim potrebama ili na zahtjev stručnjaka iz mreže psihosocijalne zaštite i šire.

3.6. SARADNJA U MREŽI

S obzirom na djelatnost kojom se bavi Savjetovalište će i u 2017. godini jačati saradnju sa ustanovama i organizacijama u mreži psihosocijalne zaštite.

Saradnja javnih ustanova iz okvira resora Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS odvijat će se shodno Protokolu o saradnji koji su ustanove zaključile 15.03.2016.g. Na ovaj način ustanove će međusobno razmjenjivati iskustva i znanja iz djelatnosti socijalnog rada, unapređivati rad sa nezaposlenim socijalno ugroženim kategorijama, razvijati zajedničke projekte, učestvovati u zajedničkim istraživačkim projektima i edukacijama, publicirati stručnu i edukativnu literaturu, te učestvovati u obilježavanju značajnih datuma i jubileja. Također, ustanove će implementirati aktivnosti iz Programa zajedničkog djelovanja koji su izradile u cilju efikasnije i kvalitetnije saradnje.

3.6.1. Saradnja sa Savezom organizacija za pomoć osobama sa intelektualnim teškoćama FBiH-SUMERO

Cilj: Doprinos poboljšanju društvenog statusa osoba sa invaliditetom

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“ i Savez organizacija za pomoć osobama sa intelektualnim teškoćama FBiH-SUMERO

Rok: januar-decembar 2017. godine

Kratak sadržaj: Za 2017. godinu planirana je saradnja između Ustanove i Saveza organizacija za pomoć osobama sa intelektualnim teškoćama FBiH-SUMERO kroz utvrđivanje zajedničkih aktivnosti i njihovu realizaciju u osnovnim i srednjim školama Kantona Sarajevo, a na planu jačanja svijesti o potrebi inkluzije osoba sa invaliditetom.

Aktivnosti će biti usmjerene na poticanje destigmatizacije i suzbijanje predrasuda prema osobama sa invaliditetom te podršku procesu njihove deinstitucionalizacije.

3.7. OSTALE AKTIVNOSTI

3.7.1. Kapitalni projekti – Izgradnja poslovnog objekta KJU “Porodično savjetovalište“

Nosioci aktivnosti: Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo (investitor), Zavod za izgradnju Kantona Sarajevo (implementator) i KJU “Porodično savjetovalište“ (krajnji korisnik).

Rok: januar - decembar 2017.godine

Kratak sadržaj: U 2017. godini planiran je nastavak radova na izgradnji poslovnog objekta Ustanove. Izgradnja objekta započeta je na lokaciji općine Novo Sarajevo, u ulici Bihaćka bb, i do sada je završena I faza izgradnje. Nastavak i vrijeme završetka radova zavisit će od toka tenderske procedure za izbor najpovoljnijeg izvođača daljih radova te od dinamike priliva finansijskih sredstava za ovu namjenu.

IV KONTINUIRANI POSLOVI

Poslovi u okviru projekata primarne i sekundarne prevencije te programi drugih tematskih cjelina, realizirat će se kao kontinuirani poslovi Ustanove.

Broj: 01-35-1-593/16
Sarajevo, 13.10. 2016. godine

